

Xalçaçılığın inkişafı ölkəmizin iqtisadiyyatını gücləndirir

Tarixi qədim dövrü əhatə edən xalçaçılıq sənəti müxtəlif dövrlərdə inkişaf dövrünü yaşayıb və yaşadığımız yüzillikdə dünya mədəni irsində yer alıb. Azərbaycanın vizit kartına çevrilən xalçaçılıq sənəti müasir həyatımızda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin apardığı məqsədyönlü siyasəti və xalqımızın mədəniyyətinə göstərdiyi yüksək qayğısı nəticəsinə yeni dövrünü yaşayır. Azərbaycan xalçası müasir dövrümüzdə tədqiq edilir, onun tarixi, çeşidləri öyrənilir və milli sərvətimizə qarşı yaranan xosşagəlməz hallar aradan qaldırılır.

"Xalça bizim milli sənətimizdir. Biz hesab edirik ki, Azərbaycan xalça sənətinin vətənidir, xalça muğam, memarlıq abidələri kimi bizim milli dəyərimizdir, sərvətimizdir" - deyən Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyev xalçaçılığın inkişafına da xüsusi diqqət yetirir. Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyevin bu sahənin daha da inkişafı ilə bağlı qəbul etdiyi qərarlar, bu baxımdan, xüsusilə, əhəmiyyətliyədir. Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin 7 dekabr 2004-cü il tarixli Sərəncamı ilə "Azərbaycan xalça sənətinin qorunması və inkişaf etdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu təsdiq edilib. Ölkə başçısı bu qanunun təsdiqindən az sonra, 2005-ci il fevralın 7-də "Azərbaycan xalça sənətinin qorunması və inkişaf etdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun tətbiq etdirilməsi barədə Fərman imzalayıb. Bu sənədlər Azərbaycanda xalçaçılığın inkişaf tarixində yeni səhifələr açmaqla, onun daha da intensiv inkişafına misilsiz töhfə verib. 2010-cu il noyabr ayının 16-da UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Hökumətlərarası Komitəsinin Kenyanın Nayrobi şəhərində keçirilmiş V sessiyasında Azərbaycan xalçaçılıq sənəti UNESCO-nun bəşəriyyətin qeyri-maddi irsi nümunələri siyahısına daxil edildi. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 6 may tarixli 2013 nömrəli Sərəncamı ilə Xalça Muzeyinin müasir binasının tikintisinə başlandı. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 5 may tarixli 2032 nömrəli Sərəncamı ilə "Azərxalça" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti yaradıldı. Cəmiyyətin əsas məqsədi xalça və xalça məmulatlarının istehsalı, ixracı, onların ölkə daxilində və xaricdə satışının təşkil, xalça və xalça məmulatlarının istehsalında yeni texnologiyaların tətbiqi, maddi-texniki bazanın müasirləşdirilməsi və ondan səmərəli istifadə, habelə, bu sahənin inkişafı ilə bağlı digər işlərin yerinə yetirilməsindən ibarətdir. Qeyri-neft sektorunun inkişafının prioritet təşkil etdiyi müasir dövrdə dövlət başçısının "Azərxal-

ça"nın yaradılması barədə Sərəncamı xüsusi əhəmiyyət daşıyır. İlk mərhələdə yaradılması nəzərdə tutulan 10 filialdan biri Horadiz şəhərində artıq tam gücü ilə fəaliyyət göstərir. Bu filialda 150 toxucu, 10 nəfər inzibati-texniki işçi olmaqla, Füzuli rayonunun kəndlərindən 160 nəfər çalışır. Burada indiyədək 43 dəzgahda Qədim Azərbaycan çeşniləri əsasında müxtəlif ölçülü 70-ə yaxın xalça toxunub. 16 rayonunun müxtəlif çeşniləri tarixi ənənələr əsasında toxunur.

ASC-nin ilkin mərhələdə yaradılan Füzuli, Şəmkir və Quba kimi rayon filialları artıq tam gücü ilə fəaliyyət göstərir. Hazırda digər filialların binalarının tikintisi davam etdirilir. Bütün bu işlər Azərbaycanda xalçaçılığın inkişafına böyük təkan verir və həmin sahəni stimullaşdırır.

Xalçaçılığın inkişafı iqtisadi cəhətdən də ölkəmizi gücləndirir, eyni zamanda, ölkəmizin dünyada təbliğində ən öndə gedən sənət növlərindən biridir. Artıq ilk məhsullar "Azərbaycan brendi" olaraq beynəlxalq sergilərdə nümayiş olunur, əl ilə toxunmuş yeni Azərbaycan xalçalarına dünya bazarlarında tələbat böyükdür. "Azerbaijan carpet" ("Azərbaycan xalçası") ölkə brendinin yaradılması və xarici bazarlarda tanınması Azərbaycan xalçalarının xarici bazarlarda başqa ölkə brendləri adı altında satılmasının qarşısının alınması baxımından olduqca əhəmiyyətlidir. Bütün dünya Azərbaycan xalçasını, birmənalı olaraq, qəbul edir.

Azərbaycan xalçalarının Bakı, Qarabağ, Naxçıvan, İrəvan, Təbriz, Şirvan, Quba, Gəncə, Qazax-Borçalı qruplarına aid 300-dən çox xalça çeşni hazırlanıb və onların bir qismi istehsalatda tətbiq edilib. Dünya muzeylərində və kolleksiyalarda saxlanılan nadir Azərbaycan xalça və xalça məmulatları əsasında çeşnilərin hazırlanmasına üstünlük verilir. Milli sərvətimiz beynəlxalq səviyyədə təbliğ olunur və Sovet dövründə Qafqaz xalçası kimi tanınan Azərbaycan xalçası bu gün öz adı ilə şöhrətlənib.

Azərbaycanda xalçaçılığın inkişafı üçün mühüm tədbirlər davamlı olaraq həyata keçirilir. Xalçaçılıq sənəti texniki-peşə məktəblərində,

sisələrinin sayının artırılması istiqamətində işlər davam edir. Görülən işlərin məntiqi nəticəsi yaxın zamanda xalça istehsalı və ixracının artacağına əminlik yaradır.

Dövlət başçısının imzaladığı daha bir Sərəncamı ilə xalçaçılıq ənənələrinin qorunması və inkişaf etdirilməsi, bu sahədə ixrac potensialının artırılması və əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi məqsədilə "Azərbaycan Respublikasında xalça sənətinin qorunmasına və inkişaf etdirilməsinə dair 2018-2022-ci illər üçün Dövlət Proqramı" təsdiq olunub. Dövlət Proqramı "Azərbaycan xalça sənətinin qorunması və inkişaf etdirilməsi haqqında" Azər-

uşaq rəsm qalereyalarında və digər yerlərdə öyrədilir. Xalçaçılığın inkişafı istiqamətdə çox ciddi addımlar atılıb. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "Xalçaçılığın çox böyük potensialı var. Dövlət vəsait ayırıb, bütün bu fabriklər dövlət hesabına tikilir, həm dəzgahlar, həm də bütün digər avadanlıq dövlət vəsaiti hesabına alınır. Biz bütün istehsal zəncirini ardıcılıqla yaratmalıyıq. Bu, çox müsbət irəliləyişdir. Xalçaçılıq bizim milli sənətimizdir, eyni zamanda, xarici bazarlara çıxışı olan məhsuldur, ölkəmizə valyuta gətirən sahədir, işsizliyi, xüsusilə, qadınlar arasında işsizliyi aradan qaldıran sahədir".

Xalçaçılıq sənətinin inkişafı istiqamətində ardıcıl işlər görülməkdədir. Bu məqsəd üçün dövlət büdcəsindən vəsait ayrılır. Azərbaycan Prezidentin məlum Sərəncamı ilə Qobustanda xalça istehsalı emalatxanası tikiləcək. Dövlət başçısının Sərəncamı ilə emalatxananın tikintisinə, avadanlıq və dəzgahlarla təchizatı və infrastrukturunun yaradılmasına 2 (iki) milyon manat ayrılıb.

Fevralın 28-də Azərbaycan Prezidentinin imzaladığı Sərəncamla Şabran rayonunda xalça istehsalı emalatxanasının tikintisi, təchizatı və infrastrukturunun yaradılması məqsədi ilə dövlət büdcəsindən 2 (iki) milyon manatı "Azərxalça" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə ayrılıb. Göründüyü kimi, Azərbaycan Respublikasında xalça istehsalı müəs-

baycan Respublikasının 2004-cü il 7 dekabr tarixli 799-IIQ nömrəli Qanununa əsasən hazırlanıb. Dövlət Proqramının əsas məqsədi xalçaçılıq sahəsində maddi və mədəni irsin qorunması və davamlı inkişafıdır.

Dövlət Proqramında xalçaçılığın xammal təminatının yaradılması, yeni iş yerləri yaradılmasının dəstəklənməsi, xalçaçılıq sahəsində, o cümlədən, yun emalı, yun və ipək ipliklərin hazırlanması, boyaq bitkilərinin emalı və boyaq maddələrinin istehsalı üzrə ixtisaslı kadr hazırlığının həyata keçirilməsi, regionların xalçaçılıq potensialının gücləndirilməsi, "Azerbaijan carpet" ("Azərbaycan xalçası") ölkə brendinin yaradılması, tanınması və inkişaf etdirilməsi və s. məsələlər nəzərdə tutulub.

Eləcə də, ölkə daxilində və xaricdə muzeylərdə və şəxsi kolleksiyalarda saxlanılan nadir Azərbaycan xalçaları barədə kataloqun hazırlanması, Azərbaycan xalçalarının dünyaya tanınması məqsədilə xaricdə sergilərin təşkil edilməsi, xalçaların müasir interpretasiyası və beynəlxalq əlaqələrin qurulması Dövlət Proqramında yer alıb.

Göründüyü kimi, Azərbaycanda xalçaçılığın inkişafı üçün zəruri normativ-hüquqi baza formalaşdırılıb, əlverişli iqtisadi mühit yaradılıb. Xalçaçılığın inkişafı və təbliği istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilir.

Zümrüd BAYRAMOVA